

PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ MUSÍ CÍLIT NA DOSPĚLÉ!

Kamil KOPECKÝ

Ve většině českých škol se dnes žáci nějakým způsobem učí, jak se bránit kyberšikaně či kybergroomingu, jak nakládat se svými osobními údaji a chránit si své účty, případně se seznamují s tím, jak fungují online podvody a na co si dát pozor. Dospělí však často zůstávají bez jakékoli prevence. Výsledkem jsou časté podvody, ztráty celoživotních úspor a bezradnost obětí. Proč na vzdělávání dospělých v oblasti kybernetické bezpečnosti zapomínáme?

Děti vzděláváme, dospělí zůstávají pozadu

V oblasti prevence kybernetické bezpečnosti je pozornost dlouhodobě zaměřena hlavně na děti a mládež. Už od základní školy se žáci učí, co je to kyberšikana či kybergrooming, jak poznat podvodné zprávy nebo jak chránit své osobní údaje. Existují různé příručky, materiály, preventivní filmy či hry orientované právě na mladé uživatele internetu.

Na opačné straně stojí dospělí, kteří často nedostávají žádnou podobnou podporu. Přitom právě oni bývají častou cílovou skupinou internetových podvodníků. Zatímco děti chrání školy, rodiče, preventisté či policie, dospělý člověk zůstává často sám a často netuší, jakým situacím může být vystaven.

Příkladem mohou být stovky případů, kdy se dospělý člověk nechal online pachatelem zmanipulovat natolik, že mu byl ochoten

vyplatit značné finanční prostředky. K extrémům patří např. **situace, kdy byla oběť podvodníkem zmanipulována natolik, že dokonce vybrala své úspory a v igelitové tašce je předala osobně podvodníkovi**, který předstíral, že je pracovník banky či policista.

Dalším problémem jsou pak stovky podvedených, kteří se nechali nachytat na tzv. **romantické podvody** (romance scams) a své celoživotní úspory poslali pachatelům, kteří předstírali, že jsou například američtí vojáci na misi, filmové či hudební hvězdy, případně lékaři na zahraniční misi, kteří se chtějí přestěhovat do ČR.

Nesmíme zapomenout ani na **problém s podvodnými investicemi**, ve kterých lidé věří vidině zázračného zbohatnutí a nechají se nachytat např. na podvodné inzeráty a deep fake videa.

Samozřejmě připomínám i problémy s tzv. **sextortion** - vydíráním, které se netýká pouze dětí, ale taky velkého počtu dospělých. V Online poradně E-Bezpečí Univerzity Palackého v Olomouci každý týden řešíme nějaký příklad vydírání a v posledních letech tento počet narůstá. Oběti, které se na nás obracejí, často vůbec netuší, co mají dělat, jak mají reagovat, jak svou situaci vyřešit.

Ve všech výše uvedených případech chyběla **pravidelná celoplošná systematická prevence, která by snížila riziko a připravila dospělé na tyto rizikové situace**.

Tím neříkám, že by kampaně v této oblasti neexistovaly, můžeme zmínit třeba projekty ČSOB či Policie ČR (Např. Volač a klikač či aktivitu Kybertest). Jejich dopad na populaci dospělých je však omezený, není pravidelný ani systematický.

Navíc, přestože máme v ČR vypracované různé druhy **národních strategií prevence kriminality či prevence rizikového chování**, jejich realizace je v praxi poměrně omezená. Zásadním problémem je také to, že prostředků na prevenci je ve státním rozpočtu velmi málo, a prevence se tak stává spíše okrajovou než prioritní oblastí.

Řešení: Prevence zaměřená na dospělé!

Chceme-li skutečně zvýšit úroveň kybernetické bezpečnosti, musíme přestat vnímat prevenci jako záležitost pouze pro děti. Dospělí – senioři, rodiče, podnikatelé i běžní občané – si zaslouží stejnou podporu.

Potřebujeme:

- **1. Zapojení firem, obcí, knihoven, vzdělávacích institucí.**
- **2. Státní strategii**_____

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký
Univerzita Palackého v Olomouci